

je delo našega odličnega kiparja Alojzija Gangla, ki je komponiral in modeliral soho kroniščovo, obenem pa tudi izdelal načrte za podstavek. Valvasor je izražen v krepki moški dobi; stoječ ob malem postamentu, oblečen v običajno viteško nošo XVI. stoletja, drži v eni roki listino — pač del faksimila svoje knjige: *Die Ehre des Herzogthums Kraia* —, z drugo prosto roko pa dela primerno gesto, kakor bi hotel nuditi in razlagati rojakem svoje epohalno delo. Figura je 3.40 m visoka in ulita iz bronu. Litje je preskrbela tvrdka Krupp na Dunaju, ki je naslednica nekdanje, po Fernkoranu ustanovljene c. kr. bronaste livarne. Ulita je bila v štirih kosih, ki so se pozneje primerno združili. Liv je brez hibe in ni potreboval nikake cizelacije, ki je vobče umotvorom le v kvar. Samo šivi so umetno zadelani, da jih oko ne zapazi. Vse drugo je tako, kakor je prišlo iz rok umetnika Gangla. Teža sohi je 1600 kg. — Postament je izklesal ljubljanski kamenosek Feliks Toman iz pohorskega granita. Oblika ima piramidno; kamen ni likan, termé na grobo obsekan (rusliciran). Dviga se iz izdatnega prstenega nasipa. Visok je 4.20 m, a kvadratni tloris meri 5.20 m. Na sprednji, proti mestu obrnjeni strani nosi iz bronastih črk, ulitih v tukajšnji Samassovi livarni, priprosti napis: Valvasor. — V umetniško oceno se danes ne spaščamo. Le toliko naj bode omenjeno, da kaže kip jako fino silueto in da se na njem takoj spozna mojstrska roka Ganglova. Ker Muzejski trg še ni reguliran, je treba spomeniku odkazati začasen prostor na desni strani muzeja, prostor, ki ni posebno pripraven za spomenik. A Ljubljana sploh nima prikladnih trgov za take spomenike in zato je le želeti, da se kmalu regulira Muzejski trg, spomenik pa prenese na njegovo sredo, kamor je pravzaprav namenjen. Spomenik je naročilo naučno ministristvo, ki ga pozneje pokloni Ljubljani. Ljubljana pa mora biti hvaležna za plemeniti in krasni dar, ki je nova znamenita olepšava naše stolice!

I. Š.

Groharjevi najnovejši sliki. Naš slikar gosp. Grohar je ravnokar dovršil dva portreta. En portret je študija, posneta po modelu nekega gorenjskega starčka. Gorenjec, iz rojstne vasi slikarjeve, sedi za mizo, desnico držeč na njej, kakor da zahteva polič dobrega vina. Izraz obličja je povsem naraven, inkarnat zdravordečkast, vse držanje realistično. Manira risbe je moderna, impresionistiška. Ta Gorenjec je pravi umotvor in je še boljši, nego je bil njegov „Peter“ na I. umetniški razstavi. — Drugi portret Groharjev pa je podoba rajnega ljubljanskega velikega trgovca Fr. Souvana. Naročila ga je mestna hranilnica, ker je bil pokojnik prvi njen predsednik. Čeprav je moral Grohar slikati samo po fotografiji, je vendar doprsna podoba dovolj plastična in inkarnat obličja portretovančevi starosti popolnoma primeren. Umetnik Grohar napreduje krasno v vsakem ozirju.

A. A.

Splošni pregled

Dr. Josip Vošjak bo praznoval dne 4. januarja t. l. svoj sedemdesetletni rojstni dan. Naj bi nam ohranilo nebo še dolgo vrsto let marljivega pisatelja in odličnega rodoljuba!

Herbert Spencer †. Dne 8. decembra pr. l. je preminil v Brightonu eden največjih mislecev sedanjega časa — Herbert Spencer. Narodil se je l. 1820. v Derbyju in je užakal torej lepo starost. O Spencerju, ki je vreden, da ga naši čitatelji natančneje spoznajo, nam je obljubljena članek za letošnje leto.

Književne novosti

Mučeniki. Slike iz naše protireformacije. Napisal A. Aškerc. V Ljubljani 1906. Založil L. Schwentner. Cena te najnovejše knjige Aškerčeve je 3 K, po pošti 3 K 20 h; eleg. vezana pa stane knjiga 4 K 50 h, po pošti 4 K 70 h. Za danes moremo knjigo priporočati le v nakupovanje. Oceno prinesemo v prihodnji številki.

A. Medved: Poezije. Založila Katoliška bukvarna v Ljubljani. Cena: 3 K 80 h, v elegantni vezavi 5 K, po pošti 30 h več. Več o teh poezijah izpregovorimo pozneje.

Bogumil Vošnjak: „Na razsvitu“. Ruske študije. Cena: broš. 4 K, po pošti 4 K 30 h. Za naslovni list te 396 strani obsežne knjige je oskrbel izvirno risbo gosp. M. Gaspari. Knjigo, ki je spričo najnovejših dogodkov na Ruskem aktualnega pomena, ocenimo v eni prihodnjih števil. Za zdaj jo priporočamo samo v nakupovanje.

Iz naroda za narod. I. shod narodno-radikalnega dijaštva od 5. do 8. kima vca 1905 v Trstu. V Ljubljani 1905. Izdala „Prosveta“. Založila „Omladina“. Tisk J. Blasnika naslednikov. Cena? Tej knjižici želimo, da bi se med našo inteligenco kar najbolj razširila. Zlasti starejši rodoljubi naj bi posegli po njej. Iz nje se pouče lahko, kaj je stremljenje naše mladine. Marsikakemu nesporazumu bi se izognili, ako bi nas starejših ne bilo sram, približati se onim, ki so poklicani, zavzeti kdaj naša mesta. In človek se sam pomladi, ako vidi okrog sebe toliko mladega življenja, in nove moči začuti v sebi in novo veselje do dela ga prešine. Zlasti pa je za nas, ki nismo slepi za vse to, kar se godi okoli nas in ki smo spričo neutajljivih žalostnih razmer že obupavali sami nad seboj in nad bodočnostjo našega naroda, nemalo tolažilno, če vidimo, kako se naše dijaštvo zavzema za resno delo in s koliko treznostjo in preudarnostjo stremi proti svojemu cilju. Gotovo, samo v vztrajnem, energičnem delu je rešitev našega naroda; ako nas ne reši to, smo izgubljeni! — Zato pa zaslužijo oni mladi ljudje, ki gredo brez vseh osebnih pretenzij, iz gole idealne ljubezni do svojega naroda v boj za njegov obstanek in napredek, naše najtoplejše simpatije!

Slovensko-nemška meja na Štajerskem. Kulturno-zgodovinski in narodopisni doneski. Nabral Ante Beg. Ponatis iz „Slovenskega Naroda“. Z zemljepisnim načrtom. Cena 1 K. V Ljubljani 1905. Tiskala „Narodna tiskarna“. Založil Ante Beg. Majhna knjižica, a zaslužno delo! Že dolgo nismo čitali spisa, ki bi nas bil tako zanimal. Malo je veselega v tej knjižici, tem več pa poučnega. Da bi znali Slovenci v prihodnje bolje čuvati svoje meje, nego so jih znali doslej! — Morebiti bo baš razširjenje te knjižice med obmejnimi Slovenci ugodno vplivalo v tem pogledu. Naj bi se torej pridno kupovala in naša društva in naši rodoljubi naj bi skrbeli za to, da pride v roke tudi takim, ki bi je sami ne naročili. Dobiva se knjižica za gori navedeno ceno pri spisovatelju in založniku gosp. Ante Begu v Ljubljani.

Ruska moderna. Gorkij, Andrejev, Skitalec, Bunin, Čirikov. Novele in črtice. Prevela Minka Govekarjeva. V Ljubljani 1905. Natisnila in